

Галузь наук: педагогічні

Побережна Н.О.

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри українознавства та іноземних мов

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

МЕТОДИКА ГЕРМЕНЕВТИКИ ЮРИДИЧНИХ ПОНЯТЬ У МІЖНАРОДНОМУ ДИСКУРСІ У ЗМІСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ

Моделювання юридичного дискурсу детермінується необхідністю в мовному забезпеченні термінотворчих процесів, вільному розвитку юридичної термінології та її гармонізації з динамікою сучасної юриспруденції; потребою подальшого лінгвістичного опрацювання юридичних термінів як системи понять спеціальної галузі наукового знання; необхідністю обґрунтування лінгвістичних засад дво- і полімовного галузевого словника юридичних термінів, який відповідає сучасним потребам, оскільки враховує лінгвокогнітивні, граматичні, орфоепічні і стилістичні позначки, що дозволяє дати повну мовну характеристику терміноодиниць, а також адаптувати юриста до складних випадків терміновживання та лінгвістичних характеристик терміна.

Теоретичні концепції, присвячені різноманітним аспектам зв'язку юридичної освіти з суспільством, детермінуються розвитком категорійно-поняттєвого апарату (Е.Гідденс, Е.Дюркгейм, М.Тітми, Л.Уорд). Дослідження, що орієнтуються на розкриття соціальних функцій юридичної освіти, виявлення особливостей взаємодії інституалізації правничого інституту й освітнього інституту (И.Вейланд, В.Відгоф, Б.Гершунський, Д.Гольдшміт, Л.Коган, В.Кремень, Ф.Кумбс, О.Якуба) апелюють до врахування нової інформаційної соціокультурної ситуації для визначення домінант і основних напрямків розвитку, для розробки стратегії і тактики перетворень, спроможних

зробити освіту адекватною своєму часу. Винятково важливим, але недостатньо вивченим є питання про освітній механізм, що забезпечить вироблення цілісного бачення світу особистістю в умовах соціокультурних трансформацій, включення в нього власної професійної діяльності майбутнього юриста.

Гуманітарна підготовка спеціалістів юридичних й економічних спеціальностей на етапі фахової актуалізації має ґрунтуватися насамперед на аксіологічному підході, який дозволяє розглядати окреслену проблему засвоєння інформації з урахуванням відповідних критеріїв, які дозволяють діагностувати не декларовані, а достеменні цінності культури, що визначають подальший розвиток внутрішнього світу особистості загалом, вироблення ціннісних орієнтацій фахівця, що в подальшому дозволить відокремлювати на основі адекватної й професійної оцінки інформаційні потоки не з позиції їхньої істини / не істини, а з позиції насамперед відповідності / невідповідності цінностям і моральній рефлексії сучасної інформаційної культури.

Оскільки традиційно глобалізація характеризується як фінансово-економічний феномен, культурні форми дозволяють на основі взаємопроникнення різних технологій розкривають більш широкий діапазон оброблення й розвитку економічної та юридичної інформації; мовної інформації, використовуваної задля обслуговування вказаних галузей, тобто фахова мова.

В умовах інформаційно-освітнього середовища дидактичний супровід має передбачати насамперед інформацію, яка повинна значною мірою визначати культуру, духовність, моральні орієнтири, оскільки культура становить життєвизначальну і стратегічно спрямовану на розвиток позицію суспільства.

Тематична доступність інформації має корелювати з суспільною думкою, поняттям морального кодексу, який стосується, наприклад, в економічній і юридичній галузях поняття про забезпечення прав особистості, відповідальність про висловлену думку, сформульовану концепцію, зважаючи на те, що швидкий обмін інформацією визначає більшу вірогідність того, що вона стане надбанням суспільства. Відповідно, в інформаційному суспільстві

фахова інформація повинна подаватися так, щоб запобігти нівеляції культурної й світоглядної однозначності суспільства, пов'язана з моральним імперативом.

Структурно-семантичні характеристики досліджуваного поняття *право* передбачають предмет розгляду (наприклад, право на справедливий судовий розгляд / право на рівне ставлення / право на життя / право голосувати / право не піддаватися дискримінації тощо). З позиції кореляції семантичного наповнення й судової ваги окреслених прав можна констатувати, що в межах національної й міжнародної практик *цивільні й політичні права* можуть бути об'єктами порушень, способів відшкодування в судовому порядку й розгляду в рамках наявних міжнародних механізмів.

Реалізація механізму захисту цивільних і політичних прав має основою сформоване в сучасній правовій думці поняття *громадянин* – людина, яка належить до певної країни, де вона має відповідний юридичний статус (має певні права й обов'язки) / співвідносить себе з нею.

Юридичний семантичний аспект визначає поняття *громадянин* як загальне (родове) поняття, тоді як індивідуальне (видове) поняття корелює зі значенням *громадянської позиції*, яка виявляється у сформованих громадянських цінностях (громадянське ставлення до різних суспільних явищ і процесів з урахуванням інтересів суспільства й держави). Громадянська позиція є корелятом сформованості *громадянськості* – дескриптора сформованості громадянина як соціалізованої особи через систему суспільних відносин.

Розгляд поняття *громадянин* з урахуванням сучасної полікультурної дійсності рекомендовано здійснювати в рамках тематичного компаративного дискурсу (*міжнародні стандарти захисту прав людини / захист прав людини в Україні*).

Отже, засвоєння юридичного поняття *право* передбачає аналіз ядерних і периферійних складників, які вказують на такі когнітивні дескриптори: 1) міри свободи, рівності і справедливості відповідно до суспільних, групових й індивідуальних інтересів (виявленої волі) населення країни; 2) правил поведінки громадянина (загальнообов'язкових, формально визначених, установлених державою, гарантованих і забезпечених нею); 3) системи норм

(правил поведінки), які виражають волю народу (домінуючої частини населення); 4) системи норм, які виконують функцію регулятора суспільних відносин.

На рівні лінгвокогнітивного аналізу виокремлюємо функціональний еквівалент, коли досягається мета єдності й однозначності юридичної термінології, має бути реалізований у вітчизняній (українській) і міжнародній юридичній терміносистемі, по-перше, в процесі подальшого нормотворення, а, по-друге, у процесі нормозастосування, зокрема в управлінській та юридичній практиці.

Саме це зумовлює вимоги чіткості й однозначності, яким мають відповідати нормативно-правові акти. Роль права в життєдіяльності демократичного суспільства сьогодні є домінуючою, а вербалізація правових понять має бути адекватною розвитку суспільних відносин.

Зважаючи на вищесказане, перспективи подальшого наукового пошуку в напрямі продукування юридичних текстів відповідно до вимог досконалого мовлення визначається: усвідомленою необхідністю українського суспільства в мовному забезпеченні термінотворчих процесів, вільному розвитку юридичної термінології та її гармонізації з динамікою сучасної юриспруденції; потребою подальшого лінгвістичного опрацювання юридичних термінів як системи понять спеціальної галузі наукового знання.

Література

1. Нерсисянц В.С. 1997 Философия права. Москва: ИНФРА-М – НОРМА, 1997. 652 с. <http://lawdiss.org.ua/books/059.doc.html>
2. March J. 1989 And Olsen J. Rediscovering Institutions. The Organizational Basis of Politics. New York; London: The Free Press. 1989. p. 118.